

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Titulus XXXII. De Conversione Conjugatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

TITVLVS XXXII.

De Conversione Conjugatorum.

Transire ad Religionem, in eaque Professionem edere non Cælibes duntaxat, sed certis casibus etiam Conjugati consente & nuptiali fœdere omnino dissolutò, permittuntur.

ARTICVLVS I.

De Religionis Ingressu post matrimonium Ratum.

SUMMARIUM.

1. Post hoc ingressu ille conjugum permittitur.
2. Intra bimestre, à die nuptiarum computandum.
3. Et Jure competens volenti ingredi Religionem:
4. Non de ista cogitanti,
5. Neque etiam vi cognita post lapsum bimestre.
6. Imò nec vi cognita intra bimestre:
7. Cui tamen ingressus verius est permittitur.
8. Vinculum nuptiale solvitur ipsa Professione.
9. Saltem extra Societatem JESU.
10. Imò etiam in ista:

11. In qua propterea professio à conjugato emittenda est post dissolutionem.

12. Professio matrimonium Ratum secundum aliquos DD. Nuptiale.

13. Secundùm alios Divinò:

14. Verius Ecclesiastico Jure dimitte.

15. Quò solo Voti Solemnitas est necessaria.

16. Occurritur argumenti pro Nuptio & Divino Jure allati.

ET imprimis quidem, si eorum matrimonium sit Ratum, hoc est, per verba quidem de presentia Ecclesie facie legitime contractum: sed per carnalem copulam ad proles generationem ex se aptam non consummatum, *can. De sponsat. 27. q. 3.* propter quam causam sponsio de presentia ad deliberandum de ingressu, & propositum exequendum conceditur dimittitur, *c. Ex publico 7. à matrimonii contractu die computandum, Barbosa in c. cit. n. 6.* intra quod, vel etiam longius aut brevius tempus, si cognitò causà extendendum aut restringendum videatur, secundum Glossam in *c. cit. V. Intra duorum & 3. normit. ibid. n. 11.* matrimonium consummare non tenetur: & si Religionem à sede Apostolica approbatam ingrederetur, in eaque professionem, alterò etiam invitò, emittat, matrimoniale vinculum omnino solvitur, *c. Verum 2. c. Ex parte*

14. Eò autem transactò, si ad Religionem nondum transit, vel ad illud, conjugati exigenti debitum reddendò, consummandum, vel ad Religionis propositum exequendum per excommunicationem compelli potest, *Glossa cit. & in c. Ex publico cit. Ant. de Butrio n. 13. Sylvestro V. Votum 5. q. 3. Sanchez Lib. 2. de Matrim. disp. 24. n. 27.*

Neque obstat sententia Christi Domini, *Matth. cap. 19. v. 9.* negantis viro licere uxorem dimittere, *Nisi ob causam fornicationis*: vel; quòd contractò matrimonii conjugum utrique quæsitum sit jus in corpus alterius, *c. Quidam 3. in fine*, quò invitò privari, & alter in ejus præjudicium consilium mutare non potest, *l. Nemo 75. ff. de C. Mutare 33. in 6.* Non, inquam, tam illa Servatoris sententia, quam hac ratio obstat. Illa; quia intelligenda est de matrimonio jam consummato, *c. Ex publico cit.* Illa, partim; quia jus illud non est quæsitum omnino absolute, sed sub tacita conditione, *Nisi alter ingrediatur & profiteatur Religionem, c. Ex parte cit.* partim verò; quia ex iusta causa privari quis jure suo potest à Principe, etiam per legem vel canonem: ut patet ex Præscriptione, quæ aliquem jure suo privari, ex utroque Jure constat. Unde

3. Dubium oritur primò, an bimestre à Jure indultum etiam competat conjugati Religionis propositum non habenti; ut matrimonium consummare ante illius lapsum non teneatur, quòd cum *Glossa in can. Conjuges, 27. q. 2. & Sylvestro V. cit. q. 1. casu 4. & alii Sanchez Lib. 2. de Matr. disp. 24. n. 25. & Pontius Lib. 9. cap. 9. n. 7.* affirmant, eà permoti ratione; quòd favore Religionis ad matrimonii consummationem à Jure indultum sit generaliter: eamque ingrediendi propositum, qui jam non habet, intra bime-

stre acquirere & mutari in melius possit.

Verùm, quia *c. Ex publico cit.* bimestre mulieri indultum est ex ratione; quòd eam non solum à viro nondum esse cognitã: sed insuper ad Religionem transire velle, assereretur, ut ex *c. cit.* lectione integra, à Gonzalez relata, constat, Juri conformior & rationi etiam consentanea est sententia Palai *Tract. 23. disp. 3. p. 2. §. 5. n. 7.* cum Angelo *V. Debitum, n. 11.* Navarro *Manual. cap. 16. n. 27.* & *Coninck disp. 26. dub. 4. n. 46.* bimestre negantis & ad debitum exigenti reddendum obligantis eum, qui Religionis propositum non habet & de ejus ingressu non de- liberat; quia conjuges matrimonium contrahendò sibi mutò corporis sui potestatem ad actus conjugales tradunt; ac proinde ad ejus usum concedendum statim obligantur, *arg. l. Promissor 21. §. 1. ff. de Constit. pecu.* extra casum specialiter exceptos à Jure, in conjugio eum duat taxat casum eximente, quò post matrimonium Ratum conjugum alter Religionis propositum & cogitationem habet, *c. cit.*

Dubium secundò, & satis ambiguum Resolutionis controversia est, an Religionis ingressus etiam permittitur sponse de præfenti, per vim cognitæ intra bimestre. Ei, quæ, istò ante Religionis ingressum lapsò, vi cognita est, illius ingressum, alterò invitò, non permittitur, satis convenit inter DD. quòd, cum eò lapsò conjugati exigenti debitum reddere teneretur, ab isto, id sibi negatum vi extorquente, injuriam passa non sit, ut cum *Sylvestro V. Divortium q. 5.* advertit *cit. Sanchez disp. 22. n. 1. & Fagnanus in c. Ex publico cit. n. 35.*

Ei quoque, cui debitum intra bimestre reddere, sine proposito & mentione transitus ad Religionem reuerti, maritus copulam vi extorquet, Religionis ingressus

ingressus postea permissus non est; quia etiam ipsi; quod viro debitum exigenti reddere juxta antè dicta teneretur, injuria illata non est, ut cum Covarruvia p. 2. de Sponsal. cap. 7. §. 4. n. 11. notat cit. Fagnanus n. 33.

6. Religionem ingredi etiam non posse illam, cui religionis propositum ostendenti, imò ad ejus ingressum jam paratæ vis intra bimestre illata est, cum Hostiensis in Summa n. 8. & alii defendunt Henriquez Lib. 11. cap. 8. n. 8. Gutierrez de Matrim. cap. 54. n. 16. & Sanchez cit. disp. 22. n. 5. Moventur; quia sponsa ita cognita jam una caro facta est cum sponso; ac proinde, istò invitò, ad Religionem non admittenda, ex decisione r. Ad Apostolicam 13. Confirmatur hæc ratio; quia Jura factum potius respiciunt, quam voluntatem, can. Si quis iratus 15. q. 1. etiam in copula carnali violenta; cum ex ea oriatur affinitas, arg. c. Dissertionem 6. De eo, qui cognovit, & ita corruptam ducens bigamus efficiatur, c. Debitum 5. de Bigamis & corrupta inter Virgines amplius nequeat consecrari, can. Si quis cit.

7. Ita firmata ratio, sicut matrimonii consummationem & ex ista ortam matrimonialis vinculi indissolubilitatem persuadet, sic eam, quæ vi cognita est, marito ita devinctam; ut, ipsò invitò, Religionem ingredi nequeat, non evincit; licet hanc ingredi, invitâ ipsâ, non valeat maritus; quòd ex parte ipsius copula fuerit omnino libera, ut cum cit. Sanchez à n. 6. & alii observat Palao cit. disp. 3. p. 2. §. 1. n. 3. Ratio ingressum sponsæ permittendi est; quòd gravem injuriam passa sit à sponso: à quo neque ipsa privari suo jure, neque ille pro pœna, violentâ oppressionem commerita, commodum & præmium reportare debet; ne ad delinquendum quis invitetur, contra Reg. can.

Legi, 16. q. 1. quòd tamen fieret, quia hæc ipsò; quòd sponsa nondum cognita intra bimestre Religionem ingredi valeat; ac proinde sponsa obligata tantum sit sub conditione, Si eo tempore non ingrederetur, iste eâ potiùdi ipse ad vim necessitatis facile induceretur, si eam, quomodocunque à se cognitam, Religiois professionis incapacem libique absolute obligatam reddi posse, sciret.

Neque obstat primò; quòd ita cognita consecrari nequeat inter Virgines; cum ad hoc corporis integritas necessaria sit, can. Acutius 2. disp. 26. quia nihil minus edere potest professionem, in qua castè vivendi voluntas potius, quam lectum five corporis integritas attendi solet, Joan. Andr. in Reg. Quæ contra 14. n. 6. n. 11. & Fagnanus l. cit. n. 55.

Neque secundo; quòd ita sponsa in seculo desertus sine conjugii spe manere debeat usque ad obitum sponsæ, ingredi Religionem, cum; quia hoc non magis durum est, quam ea violatio sponsæ in præterita: tum verbò; quia eidem pœna obnoxius est conjux, lapsus in adulterium vel hæresin: quæ crimina juri matrimoniali non magis, quam sponsæ, ad creberrimis Agni nuptias aspirantis, violenta oppressione adversatur, Sanchez cit. disp. 11. num. 6.

Dubium tertio est, quando, sponsa alterò Religionem ingressò, matrimoniale vinculum dissolvatur, id est, & factò ad Religionem transitu eò, quòd in seculo relicto est, aliud matrimonium iniri posse, clarè decisum est c. Ex parte 14. verbis, Reliquis ex tunc legitimè poterit alteri copulari.

An autem transitus ille intra duos menses faciendus sit, olim magis discussio fuit. Hodie satis recepta Negativa & communis DD. sensus est, bimestre illud à Jure præfixum ad deliberationem de ingressu

gressu & assumptionem habitus Novitiorum; ac proinde istò assumptò integrum annum probationis expectandum, donec transitus per Professionem consummatur, & vinculum illud dissolvatur. Imò, si Religionem ingressa sponsa duodennis primùm esset, ejus de præsentis sponsus aliud conjugium inire non posset ante lapsum quadriennii, hòc ipsò, quòd Professio ante decimum sextum ætatis & integrum probationis annum expletum valide emitti hodie non possit, ex Decreto, S. Synodi Tridentinæ *Sess. 25. cap. 15. de Regular. cit.* Henriquez *Lib. 12. cap. 5. n. 8.* Sanchez *disp. 24. n. 7. 88.* & Fagnanus *in c. Ex publico cit. n. 25.*

Neque refert; quòd conjugii in seculo manenti grave sit, tamdiu se continere; quia nulla ipsi injuria irrogata est ab ingrediente: qui usus est jure, quòd Religionis favore ipsi & sibi etiam competere, ut etiam illos probationis & ætatis annos completos exigi, non ignoravit, ut cum *cit.* Sanchez *n. 5.* observat Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 51.*

9. Dubium quartò est, quando matrimonii Rati vinculum dissolvatur, si sponsus de præsentis ingrediatur Religionem Societatis JESU. Fuere DD. qui id solvi assererent editis post tirocinii biennium tribus Substantialibus Religionis votis; ac proinde istis, licet simplicia tantùm sint, Matrimonii Rati dissolvendi vim competere, existimarent eà persuasi ratione; quòd Professio solennis eam vim & efficaciam habeat; quia constituit Statum Religiosum: quem etiam constituant tria vota Substantialia Religionis post Novitiatùs biennium emissa in Societate: quòd Suarez *Tom. 4. de Relig. lib. 3. cap. 3. n. 2.* ita certum esse asserit; ut negari hodie sine temeritate & errore non possit, propter *Constitutiones* Gregorij XIII. quæ incipiunt *Quantò fru-*

tuosius, 2. Calend. Februarii & Ascendente, 8. Calend. 1584. editas; quibus nunquam satis laudatus Papa iste, votorum illorum editione aliquem verè & propriè Religiosum effici & semper effectum, non solum declaravit: sed insuper id impugnare, & contrarium asserere præsumptum temeritatem excommunicationis ipsò factò incurrendæ & sedis Apostolicæ absolutioni reservatæ aliisque gravissimis pœnis subjecit. Unde hujusmodi simplicia non minùs quàm solennia Religionis vota, sicut personam ad conjugium validè ineundum inhabilem reddendi, per *Constit. cit.* sic etiam illius initi & solummodo Rati dissolvendi vim habebunt. Accedit; quòd Pius V. *Constitutione*, quæ incipit, *Dum indefessè, 7. Julij 1571. edita*, omnibus ejusdem Societatis Religiosis specialiter concesserit; ut in eis locum habeant omnes dispositiones in favorem aliorum Religiosorum Mendicantium factæ: cujusmodi dispositionum, cum maximè notabilis & Religioni favorabilis sit, Matrimonium Ratum dirimendi efficacia, hanc edita in illa vota, simplicia quidem, sed Religionis substantialia, habebunt non minùs, quàm in cæteris Mendicantium Ordinibus emissa Professio solennis: & si non haberent, Matrimonii Rati vinculum foret impedimentum essentiale Societatem ingrediendi conjuge invitâ: cujusmodi impedimentis tamen non accensetur Constitutio Societatis *p. 1. cap. 2. n. 6.* Imò ibi nomine Matrimonii solum consummatum venire, patet ex Exam. General. *cap. 2. n. 4.* dum consummatum exprimit, id quòd solummodo Ratum est, non obscurè excludente, *arg. l. Si inter 15. ff. de Except. rei judic.*

His tamen non obstantibus, efficaciam illam votis simplicibus unanimi consensu & meritò negant *cit.* Suarez *Lib. 4. cap. 2.*

OOOO

cap. 2.

cap. 2. n. 3. Sanchez Lib. 2. de Matrim. disp. 18. n. 6. Valquez 1. 2. disp. 165. cap. 10. & ceteri memorata Societatis DD. moderni. Ratio, quâ nituntur, firma est; quòd eam vim Religiosus status non acceperit à Naturali & Divino, ut paulò post ostendetur: Jure autem Ecclesiastico c. Verum, c. Ex publico cit. secundum communem, c. Ex parte cit. textui conformem, ferèque à DD. receptum intellectum, ea vis & efficacia solum tribuitur Professioni, quæ per vota Religionis solennia, & ex parte tam acceptantis quàm voventis perpetua habetur. Quòd validdè confirmatur; quia tribus votis simplicibus in Societate editis Matrimonium Ratum solutum non fuit, imò iis obstricti Matrimonium validè inire potuerunt ante cit. Constitutionem Gregorianam, quæ incipit Ascendente: istâ autem circa Matrimonium ante contractum & Ratum nihil est innovatum: sed ejusmodi votis solummodo indulta est vis dirimendi illud postea contrahendum. Unde planè corrui in contrarium allata ratio prima; quia Professio eam vim non habet præcisè; quòd constituat statum Religiosum; sed; quòd sit Solennis.

II. Neque legitime infertur, Matrimonium Ratum esse impedimentum essentielle ingressus Societatis, conjuge invitâ; quia eam ingressus conjux eò ligatus capax est Professionis: cujus aliis Religiosis familiaris infueta dilatio, ne deserto conjugii iusto difficilior evadat, ejus confortem Religionem ingressum, unò probationis annò exactò, ad professionem admittendum, censent cit. Suarez n. 13. & Perez de Matr. disp. 20. sect. 4. n. 12.

Non magis urget Constitutio Pii V. quia ea Beatus iste Ecclesiæ Antistes non loquitur de conditionibus annexis ipsis votis, sed de Privilegiis, favoribus & prærogativis concessis ipsis personis, & non

repugnantibus speciali Instituto Societatis: in qua edita vota simplicia Matrimonium contrahendum non irritant, antequam istud dirimendi vim acciperent, à cit. Constit. Gregoriana, ut cit. Suarez n. 14. & Perez n. 13. adnotentur.

Dubium & controversia quibusdam quòd Jure Matrimonium Ratum dirimendi vim habeat Professio Religiosa. Fides enim, hodièque sunt graves DD. quibus huic ex Natura sua competere, assererent, quòd constituat statum conjugii perfectiorem eique repugnantem: & si mors spiritualis, can. Placuit 2. P. Salsus 16. q. 1. ac proinde, sicut mors Naturalis carnalis Consummati, Novell. 22. cap. 1. pr. sic ipsa Rati Matrimonii Vinculum suâ Naturâ dissolvat.

Alii, & fere maximi nominis DD. vim refundunt in Jus Divinum; putant quòd sacrorum Canonum conditio non hanc illi non tam conferant, quàm alio de competere supponant; sic enim Innocentius Papa can. Desponsata 27. q. 1. citat dicit, Puella desponsata licere Monasterium sibi eligere, Jus non ipse constituit, sed constitutum declarat: sic Alexander III. eam efficaciam ex Sacri interpretum eloquii deducit c. Ex publico cit. Innocentius III. c. Ex parte cit. Matrimonium per verba de præsentibus contractum nullo casu dissolvi, asserit; nisi ex revocatione Divina, quâ sancti quidam ex nuptiis vocati perhibentur, c. Verum cit. parum verò; quòd, sicut Consummati, sic etiam Ratum conjugium insolubilitatem suam habeat ex Jure Divino, Matth. cap. 19. v. 6. quòd id dissolvendi potestatem à Deo summo Pontifici indultam, cum ex nullo Sacro textu constet, id solvendi vim, quam Professio habet, à Divina dispensatione profectam, asserere est necesse.

Alii demum, licet rationibus ipsis relatatum posteriorem Opinionem valde probent.

probabilem reddi agnoscant, Conjugii tamen dirimendi vim Professioni immediate à potestate Ecclesiastica concessam, probabilius defendunt cum Hostiensis in *Ex publico cit. V. Consummarum* Joan. Andr. *ibid.* n. 7. Felino *Consil.* 16. n. 19. Medina *Lib. 5. de Sac. hom. Continentia* à cap. 86. Lessio *Lib. 2. de J. & J. cap. 4. n. 69.* Suarez *Tom. 3. de Relig. lib. 9. cap. 6. à n. 20.* García p. 7. de *Benef. cap. 10. n. 76.* Laiman *Lib. 5. tract. 10. p. 3. cap. 6. à n. 3.* Perez de *Matrim. disp. 20. f. 3. n. 11.* & Fagnano *in c. Ex parte cit. n. 8.* Nuntantur hi DD. triplici fundamentò.

Primum est; quòd Professio matrimonium Ratum non dirimat præcisè ratione Continentiæ & reliquorum Religionis votorum; quia alias id dirimerent etiam vota simplicia, edita in Societate JESU; cum sint vera vota Religionis & verum statum Religiosum constituent: sed ratione Solennitatis, ut non obscure insinuat Tridentinum *Sess. 24. can. 6. & 9.* eam vim tribuens Professioni Solenni, quòd verò non solennem minimè obscure excludit: Solennitatem autem non à Naturali aut Divino, sed Ecclesiastico Jure profectam, indubitatè confet ex *c. Unico cit. & c. Constitutione Gregoriana*, quæ incipit *Ascendente*.

15. Alterum est; quòd hujus efficaciz matrimonio Rato à Christo indultæ in Sacris paginis nullum extet vestigium, præsertim cum S. Joannem Evangelistam, quem à nuptiis in Cana Galilææ celebratis ad Apostolatam vocatum, aliqui volunt, jam ante à Christo vocatum constet ex *Matth. cap. 4. v. 21. & Marci cap. 1. v. 29.* eumque nuptiis, ut Christi Domini, discipulum, non ut sponsum, inter fuisse, ostendant Eminentissimi Toletus in *Joan. cap. 2. à n. 13.* & Baronius *Tom. 1. An- naliu Eccles. à n. 31.*

Postremum; quòd Conjugium il-

lud ex gravi causa dissolvendi potestas plurimum conferat ad promovendum in Ecclesia Divini cultus & animarum bonum: quæ autem ad hujusmodi boni promotionem necessaria aut valde conducens est, potestas S. Petro ejusque successoribus concessa sit verbis, *Tu es Petrus & quodcumque solveris super terram &c. Matth. cap. 16. v. 19. & Pasce oves meas Joannis cap. 21. v. 17.*

Neque hanc doctrinam evertunt, aut 16. oppositas Opiniones persuadent rationes, contra illam pro his deductæ.

Pro prima quidem; quia imprimis, si ea vis Professioni competeret ratione perfectionis Status per eam assumpti, eadem adstruenda etiam esset votis Simplicibus editis in Religione ab Ecclesia approbata, contra paulò ante tradita: & ipsis etiam Ordinibus sacris, præsertim Sacerdotali, contra claram decisionem Joan. XX. *Extravag. Unica, de Voto.* Deinde; quia Professio (uti & editio votorum Simplicium Religionis) Mors non verè, sed metaphoricè dicitur; quòd per eam vita mundana deseratur & spiritualis inchoetur. Et demum; quòd eadem Professio stare valeat cum vinculo matrimonii consummati: idque contingat, quoties istò conjugatorum unus cum consensu alterius, vel propter istius adulterium Religionem proficetur, *c. Constitutus 15. c. Veniens 16. &c.*

Pro secunda verò Opinione allata ratio posterior; quia S. Petro & successoribus eam potestatem à Christo Domino concessam, jam est dictum. Prior; quia imprimis, esto allegari nequeat canon vel decretum, quò Professioni ea vis primò est indulta; hanc tamen ei ab Ecclesia aliquando indultam ex facto & antiqua Traditione habetur, ut cum *cit. Perez n. 17.* observat Palao *Tract. 28. disp. 3 p. 2. §. 4. n. 4.* Deinde; quia *c. Ex publico cit.*

00002

Papa

Papa plus non asserit, quàm Divinum eloquium, quòd de uxore absque fornicationis causa non dimittenda, Matth. cap. 19. v. 9. habetur, de matrimonio solum Consummato exaudiendum. Demum; quia Sancti, qui ex revelatione Divina à nuptiis vocati dicuntur *c. Verum & c. Ex parte cit.* ab his vocati sunt revelatione sive inspiratione Divinâ, sibi specialiter factâ: non Universali & in Evangelio promulgatâ Lege aliquâ, *cit. Perez n. 20.*

ARTICULUS II.

De Ingressu Religionis post matrimonium Consummatum.

SUMMARIUM.

17. Post hoc ingressus ille conjugii patet tribus casibus.
18. I. Coniuge liberè ac sponte consentiente.
19. Istò invitò Religionem ingressi professio nulla est:
20. Vim tamen habet voti simplicis Continentiæ:
21. Non etiam Obedientiæ vel Paupertatis.
22. Post mutuum Continentiæ votum ingressus revocari valet:
23. Nisi renuntiatum sit omni juri Coniugali.
24. Uxor validè matrimonium inquit post mortem viri, professi Religionem.
25. Non etiam post sacram ejus Ordinationem.
26. Coniugem Religionem ingressum alter sequi, vel Continentiam votare debet.
27. Licet, hoc eò non præstante, Professio subsistat.

28. Mariti Ordinatione facta non videtur matrimonium Ratum.
29. Uxor Religionem ingredi de beatissimi ad Episcopatum:
30. Non etiam ad Cardinalatum velid.
31. II. Coniuge fornicante, invitò:
32. Non etiam nocenti, Religionem ingressus permissus est:
33. Nisi ei respicienti alter veniat reconciliari.
34. III. Coniuge lapsò in Heresim:
35. Quem tamen respicientem monachi recipere tenentur.
36. Nisi Ecclesia iudicò diverterit.

DEinde Religionem ingressi Coniugati etiam post matrimonium jam Consummatum possunt tribus casibus,

Primus est, quò uterque, vel ipsorum alter id facit, alterò liberè consentiente, quò tamen casu, si conjux reliquus parentis aut de incontinentia suspectus sit, ad Religionem transire etiam ipse debet: si verò senex sive ætatis valde procreta & de incontinentia non suspectus sit, in seculo remanere, editò perpetuæ Continentiæ voto, potest, secundum decisiones *c. Cimonis 4. c. Uxoratus 9. c. Ad Apostolicam 19. & c. Significavit 18.*

Si, inquam, Liberè imò & Spontè consentiat; quia, si consensus gravi & injulio metu extortus fuisset, invalida professio foret, *can. Notificasti, 33. q. 1. & c. Decretus 17. hinc Rubr.* Ratio est; quia Juris, sicut matrimonium non nisi liberè & spontaneò consensu iniri, voluerunt sic eò ad individuum vitæ societatem obligatio recessum (seclusò adulterio aliâve simili divortii causâ) sine consortis spontaneo, hoc est, nullâ vi metive injulio extortò consensu non permiserunt; quia contrariorum eadem est ratio & disciplina, *l. 1. p. 3. de*

pr. ff. de his qui sui vel alien. juris. Vivianus in c. Accedens cit. Quare cum uxoris licentia metu extorta ad Religionem transiens, propter editam in ista Professionis nullitatem ab illa revocari: imò ad eam & ad seculum redire liberè potest, ut in c. cit. cum Panormit. n. 3. advertit Sanchez de Matr. Lib. 7. disp. 35. n. 3. & 5. Unde

10. Dubium oritur primò, de Professione à Coniugatorum uno edita, altero contradicente vel ignorante. Cui, sive à marito sive ab uxore, ita edita: sicut Solennis negatur, ita Simplicis voti vis adstruitur c. Quidam 3. & c. Placet 12. ut, licet ea non obstante professus non solum ad alterius instantiam, sed motu proprio ad seculum & uxorem redire valeat, & ista mortuò ad Monasterium redire non teneatur: ipse tamen ab exactione debiti coniugalis, quod alteri exigenti reddere tenetur, abstinere debeat, & coniuge mortuo aliud matrimonium inire licitè non valeat.

Ratio prioris partis est; quòd, cum jus in corpus suum non ipse sed conjux habeat, id hòc invito transferre non potuerit in Religionem; Posterioris; quòd coniuge ignorante aut invito, professionem emittens, quantum potuit; ac proinde saltem ad Continentiam se obligandi intentionem habuisse à Jure præsumatur, juxta tritum illud, *Si non valet, ut ago, valet, sicut valere potest*, Panormit. in c. Quidam cit. n. 3. ut adeò ad continentiam, ut potest, servandam obligetur: nisi ad hanc non aliter, quam dependenter à Professione se obligandi intentionem habuisset, ut cum cit. Sanchez disp. 34. n. 3. notant Gonzalez in c. cit. n. 2. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 16. in fine. Ejusmodi tamen professione in super habità, si coniuge mortuò aliud matrimonium ineat, peccabit quidem,

sed matrimonium ratum erit, sicut alterius cum voto Continentiæ simplici id contrahentis, Panormit. in c. cit. n. 4. Navarrus Manual. cap. 12. n. 6. & cit. Sanchez n. 5.

Neque ex cc. cit. decisione, & præsertim ex ratione ista rectè inferitur, conjugatum ita professum, sicut ad Continentiæ, sic etiam ad Paupertatis & Obedientiæ observantiam, & ad Religionis ingressum post obitum conjugis teneri, cum etiam ad ista se potuerit obligare; quia imprimis, cum extra Religiosum statum Paupertas & Obedientia rarissime promittantur, aut minus aptè & expedite observentur, ad Continentiæ tantum, non etiam ad istarum virtutum observantiam se obligandi intentionem habuisse, merito potuit præsumi. Deinde; quia conjugatus, cum jus in suum corpus transfulerit in conjugem, sicut matrimonio, istò vivente, cum alio contractò, ad hunc post illius obitum duendum, sic etiam professione, ipsò inficiò vel invito emissà, ad Religiosam professionem eò mortuò emittendam obligandi intentionem habuisse, non censetur: licet ad Continentiam, ut potest, servandam se obligasse præsumatur, ut cum Joan. Andr. & Ant. de Butr. in c. Quidam cit. n. 3. advertit Sanchez cit. disp. 34. n. 10. quod Confirmatur; quia cc. cit. proposita conjugati professio, quatenus conjugi non præjudicat, non est invalida Jure Naturali aut Divinò, sed humanò introductò ab Ecclesia: à qua, sicut irritata sive non acceptata est quoad sui traditionem factam Religioni, Paupertatis & Obedientiæ atque etiam Religionis post conjugis obitum amplectendæ vota, sic irritata non est quoad præsumptum ex ea votum Continentiæ simplex: etsi ob alias causas v.g. ætatis, integritatis probationis anni defectum invalidæ professionis

O o o o 3

fessioens

feffiones quoad omnes effectus sint irritatæ, ut colligitur ex Trident. *Seff. 25. cap. 15. de Regular. Palao Tract. 16. disp. 2. p. 4. n. 2.*

22. Dubium secundò est, an ad seculum liberè reverti aut saltem à conjugerevocari valeat conjux, Religionem ingressus post perpetuæ Continentiæ votum, mutuò consensu editum ab utroque. Negativam nonnulli traditam esse existimant *c. Dudum 20.* Verùm, quia vi ejusmodi voti uterque solùm à debiti exactione & redditione abstinere tenetur, ut cum S. Augustino *can. Quod Deo, 33. q. 5. relatò in c. Dudum cit.* Innocentio *n. 4. Ant. de Butr. n. 18. Anchorano n. 12. Navarro Manual. cap. 16. n. 31.* & aliis docent Henriquez *Lib. 11. cap. 15. n. 8. & cit. Sanchez Lib. 9. disp. 37. n. 10.* quòd, licet mutuò ejusmodi votò uterque ejus exigendi juri cesserit & à servitute, sive debiti, cum exigitur, reddendi obligatione alterum liberarit: à mutua tamen cohabitatione & cæteris obsequiis conjugalibus vi ejus neuter sit absolutus; & propterea vi solius ejusmodi mutui voti Religionis ingressus alterò invitò neutri permittitur; ac proinde locus sit revocationi ejus, qui illam ingrediendò cohabitatione & reliquis obsequiis ac solatiis conjugalibus alterum non consentientem spoliavit.

23. Neque ejus revocationi adversatur *c. Dudum cit.* textus; quia in ejus casu coniugum uterque non tantùm Continentiam vovit, sed insuper cessit omni iure, quod in alterum habuit; itaque non debiti tantùm exactioni, sed cæteris etiam obsequiis conjugalibus omnibus solenniter renuntiavit: cuiusmodi renuntiatio- ne, licet matrimoniale vinculum dissolutum non sit, Religionis tamen ingressus utrique, & ingressi revocatio neutri est permittitur; cum, sicut ad debiti red-

ditionem, sic etiam ad cohabitationem & alia obsequia conjugalibus amplius non sit obligatus, Panormit. *in c. Dudum cit. n. 3. ubi Vivianus & Pirhing ad hanc Rubr. n. 32.*

Dubium tertio est, an Coniugatorum unò cum alterius consensu Religionem professò in eaque mortuò, in seculo relictus aliud matrimonium inire possit. Istius contractum non tantùm propter votum Continentiæ, quod edere de jure debet, illicitum: sed invalidum quoque esse, sentire videntur Joan. Andr. & An- choranus *in c. Cum sis 4. in fine;* quòd, cum maritus & uxor sibi mutuò committunt iura & actiones, *arg. can. Si quis ex uno, 30. q. 4.* coniugis in seculo relictus votum ab eo, quod Religionem ingressus emisit, Solenne evadat; ut matrimonium, virò mortuò cum alia contrahendum, dirimat.

Verùm, quia Continentiæ votum solà Religionis professione vel sacri Ordinis susceptione solennizari, *c. libro de Voto in 6.* clarè decisum: & eiusmodi voti solennitas in alio Juris textu fundata non est, eò matrimonium post professi obitum cum alia contrahendum non dirimi, cum Glossa *in can. Servatum 14. n. 1. Post mortem disp. 32. & Zabarella in c. Cum sis cit. in fine merito defendit cit. Sanchez Lib. 7. disp. 32. n. 8. cas. Si quis cit.* non obstantibus; quia istò sermo est de actionibus, quæ non ex animi, sed corporis actu oriuntur, ut Competentias ex levatione baptizati ex Sacro fonte: à qua ad aliam Nuptialis impedimenti introductionem; cum hac odiosa sit, non rectè ducitur argumentum. Non magis obstat; quòd post viri obitum aliud matrimonium validè inire nequeat uxor, nisi sacram Ordinationem illius consentiens; quia hoc ob sacri Ordinis assumpti revocantiam Jure specialiter introductum, statuitur.

statuetur *Lib. 4. Tit. 6. n. 19.*

26. Dubium quartò est, an, sicut illicita, sic etiam invalida sit Professio à conjugato emissã cum spontanea coniugis sui licentia, si iste in seculo manens votum Continentiæ non edat, aut de incontinentia suspectus non transeat ad Religionem. Ratio dubitandi oritur ex *c. Uxoratus cit.* ubi coniugatus, si uxor non consentiat & simul integræ existat opinionis atque continentiam voveat, recipiendus dicitur *Nullatenus*: quã dictio- ne actus ipsò Jure nullus denotatur, secundum Glossã in *Clement. Unic. V. Nullatenus, de Sequestrat.* receptam à Panormit. n. 15. Imola n. 20. & Tiraquello in l. *Si unquam* 8. *C. de Revocand. donat. V. Reveratur.* n. 95.

27. Sed multò clariùs, quàm iste contra, pro eiusmodi Professionis valore militat textus *can. Agarbofa 27. q. 2. & c. Ex parte 9. hæc Rubr.* quorum prior viri professio valida pronuntiatur disjunctivè, si uxor in eam præstitit consentum, aut ipsa sui mutationem sive Religionis ingressum promisit: posteriori à secunda uxore ad Monasterium revocatus est vir, qui id cum solo prioris uxoris adhuc viventis & in seculo manentis consensu fuerat ingressus, manifestò indicio, in illo editæ validæ professionis; cum, si ista fuisset nulla, ab uxore, quam ad seculum reversus duxit, revocari non potuisset. Ratio est; quia, licet Professio, si non simul utrumque concurrat, prohibeatur, ullò tamen Canone non irritatur ea, quæ solò conjugis consensu est emissã; ut adeò locus sit Regulæ, *c. Ad Apostolicam 16. de Regular. Multa prohibentur, que tamen si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem,* Glossã in *c. Uxoratus cit. V. Nullatenus,* ubi Panormit. n. 5. & aliis relatis *cit. Sanchez disp. 33. n. 5. & 7. monens ver-*

bò *Nullatenus* non semper actum pro- fusum nullum significari præfertim, si illum validum esse, ex Jure contrario habeatur.

Dubium quintò est, an Conjugatus ad sacros Ordines possit promoveri. Non posse, uxore invitã, liquet ex *c. Conjugatus 5. & c. Sanè 6.* Neque hoc solum, si matrimonium per carnalem copulam jam consummatum, sed etiam si ratum duntaxat sit; cum istius vinculum dirimendi vim Ordo facer non habeat, ex percelebri decisione Joan. XXII. *Extravag. Unica, de Voto.*

Ipsã verò consentiente &, si senex & non suspecta sit, Continentiam vovente: vel, si juvenis aut de incontinentia suspecta sit, Religionem ingrediente, posse cum S. Thoma in *4. dist. 27. q. 1. art. 2.* Panormit. in *c. Conjugatus cit. n. 4.* Navarro *Manual. cap. 22. n. 52.* & aliis tradit *cit. Sanchez disp. 39. n. 6.* & clarè habetur *can. Episcopus 6. dist. 77. ibi, Religione ab uxoribus promissã ordinentur*: quò textu nomen Religionis propriè sumi, eoque non Continentiæ Simplex, sed Religiois professionis Solenne votum denotari, rectè observat, *arg. c. Cum sis c. Uxoratus & c. Ad Apostolicam cit.* quibus locis idem exigitur; ut conjugum alter ingrediatur Religionem.

29. Quin, si vir evehendus esset ad Episcopatum, uxor quantumcunque provectæ ætatis & vetula sacrum velamen & Religiosam vestem assumere deberet ante ejus promotionem, *c. Sanè cit. in fine*; cum propter Ordinis & dignitatis Pontificalis excellentiam: tum verò, propter perfectionem Status, exigentem; ut occasio præcidatur sinisteris suspitionibus, quibus ansam dare possent uxoris & mulierum eam stipantium visitationes, Hostiensis in *c. Sanè cit. in fine, ubi Panormit. & Gonzalez uterque n. 2.*

Idem

30. Idem cum Mansredo de Cardinal. *decisione 213*, de conjugati ad dignitatem Cardinalitiam evechi uxore sentit Majolus de Irregul. *Lib. 1. cap. 34. n. 2.* quod Cardinales etiam Presbyteri & Diaconi in Ecclesiis sui Tituli obtineant jurisdictionem quasi-Episcopalem, per *e. His que 11. de Majorit. & Obed.* textum & ea, quæ in hunc DD. passim notant. Meritò tamen cum *cit. Sanchez disp. 41. n. 4.* id negat Barbosa in *c. Sandè cit. n. 4.* quodd id ullo Juris textu non exprimitur, nec evincatur ratione.
31. Secundus casus est lapsus in adulterium Carnale; hoc enim crimine à conjugatorum uno commissò alter sive innocens Religionem ingredi, adulterò etiam invitò, permittitur *can. Agathe 27. q. 2. c. Constitutus 15. & c. Veniens 16. hanc Rubr.* cum enim adulterio amittatur jus, quod in consortis corpus conjugatus illò pollutus, sive maritus sive uxor, habebat; ut innocens ab ipso divertere omnino possit *Matth. cap. 19. v. 9.* nihil impedit istius professionem Religiosam vel etiam sacri Ordinis assumptionem: Nisi fortè bigamus aut ex alio defectu vel delicto esset irregularis, Glossa in *c. Constitutus cit. V. Sacerdotii & ibi Panormit. n. 5.* de quo casu pluribus *Lib. 4. Tit. 19. art. 5.* agetur. Hòc locò discutendum est
32. Dubium, an Religionis ingressus etiam adulterio permittitur, cum ab eo conjux innocens divertit. Istò Religionem professò, aut sacris Ordinibus initiatò, Religionem etiam illi patere, nemo inficiatur. Casu autem, quò divertens in seculo & laicus manet, opus est distinctione; vel enim innocens ab adulterio emendato requisitus & paratus est reconciliari, vel non? Si prius, Religionem ingredi, innocente invito, non potest, etiam si divortium Ecclesiæ judicìo fuerit approbatum; quia quàmvis status triusque immutatus non est, innocens nocentem revocandi cum eoque matrimonium redintegrandi jus habet: quò, cum per divortii sententiam, utroque in ipsius favorem contra adulterum proleto privatus non sit, eò privari multò minus potest ab adulterò; ac proinde ab ipso revocari: eòque reconciliari volente, adulter Religionem ingredi non potest, Glossa in *c. Ex literis 5. V. Redire, de Divortii*, Sylvestri *V. Divortium q. 10.* Petr. Barbosa in *Rubr. ff. de luto matr. p. 2. n. 22.* & late Sanchez *Lib. 10. disp. 10. à n. 12.* Si pollentis, & innocens, licet monitus ac rogatus, adulterum emendatum recipere recusat, iste Religionem ingredi aut sacros Ordines recipere potest; ut pollea nequeat revocari quod tamen ex *c. Gaudemus 19. male sumunt Hostiens. & Joan. Andre. in c. cit. n. 3.* quia eo textu aliud non alletur, quàm adulteram, si ipsam recipientem recipere alter nolit, in Monasterio collocandam; ut agat poenitentiam & ab incontinentiæ periculo sit remota ut in *c. cit.* cum Panormit. *n. 7.* rectè advertit Barbosa *n. 4.* Quare *cit.* Sanchez *n. 16.* Religionis ingressum taliter ad adulterò adstruit; quòd conjux reconciliationem non admittens ipsi recitè dare præsumatur licentiam mutandi statum per professionem Religionis vel sacri Ordinis assumptionem.
- Tertius casus est, quo conjugatorum unus lapsus est in adulterium spirituale, sive Apostasiam à fide aut hæresin, in eaque pertinaciter, hoc est, post unam alteramque monitionem pertererat; ab eo enim innocens divertere, *can. Idololatria 5. can. Non solum 6. & c. 28. q. 1. & c. De illa 6. de Divortii*; & à Gregorio vellet Religionem ingredi, à Gregorio *l. X.* permittitur; licet vir, ab infidelitate ad

tate ad Ecclesie gremium reversus, sit
inventus, c. fm. hac Rubr.

35. Ne autem decisio ista pugnet cum
Rescripto Urbani III. c. De illa cit. eam,
quæ, virò in hæresin lapsò, sine Ecclesie
iudicio divertit, illi resipiscenti reddi aut
ad eum redire, si renuat, compelli, præ-
cipientis, uxori ob viri hæresin propriâ
authoritate divertenti transitum ad Reli-
gionem nullatenus permittit receptissima
sententia D. Thomæ in 4. dist. 35. q. 1. u-
nit. art. 1. quòd is cedat in præiudicium
conjugis in hæresin lapsi; quia ista, li-
cet notoria sit, seclusò Ecclesie iudicio,
non est causa divortii perpetui, sed so-
lummmodo temporalis, quamdiu ille in
Hæresi persistit, c. De illa cit. Unde isti
resipiscenti, eum causa divortii cesset,
reconciliari tenetur & matrimonium re-
integrare.

36. Casu autem, quò divortii sententia
prolata, imò conjux solummodo hære-
ticus Ecclesie iudicio condemnatus est,

innocens ad Religionem; illo etiam re-
sipiscente & invito, liberè transire, juxta
decisionem c. fm. cit. imò & c. De illa
cit. V. fm. quin etiam in seculo manens
sacros Ordines suscipere, aut sine istis ab
eo separatus vivere potest, quin eum re-
cipere teneatur, ut cum Covarruvia de
Sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 5. Castro
de Hæret. punit. Lib. 2. cap. 7. Barbosa
cit. p. 2. n. 20. & aliis cit. Sanchez disp.
15. n. 19. & Pontius Lib. 9. de Matr.
cap. 22. n. 3. defendunt, & evincit ratio;
quia conjugem in hæresin lapsum in istius
criminis pœnam Ecclesia, sicut aliis bo-
nis & juribus, sic etiam eò, quod in con-
jugem habebat, ac proinde mutua coha-
bitationis, debiti, aliorumque jurium
conjugalium exigendorum iure privat,
c. fm. cit. quò innocenti permittitur ad
Religionem transitus in plena liberatio-
ne ab obligationibus conjugalibus fun-
datur.

TITVLVS XXXIII.

De Conversione Infidelium.

SUMMARIUM.

1. Infideli nomine hic venit Judæus & Paganus.
2. Qui conversus invalidè ducit fidelem, in cuius viri necem, ista consensiente, est machinatus.
3. Canone directè fidelem tantum afficiunt.
4. Conjugum infidelium uni converso proles infantes assignantur.

5. Nulla ratione habitâ etati & patriâ potestatis.

Occasione Conversionis & transi-
tus conjugatorum à seculo ad
Religionem hac Rubr. agitur
de Conversione conjugum in-
fidelium à perfidia Judæorum & Genti-
lium erroribus ad Fidem Christianam.

Infidelium autem nomen hoc locò
non accipitur latè pro quibuscunque à

P p p p

Fido